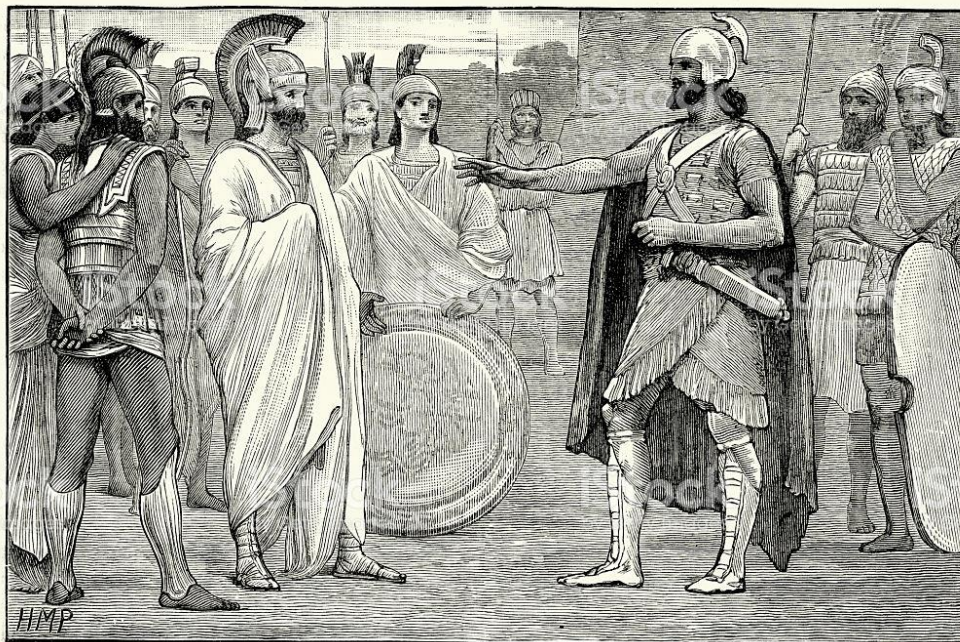

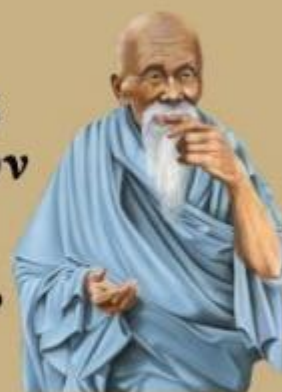
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΕΝΟΤΗΤΑ 7η: ΕΝΑΣ ΣΤΟΡΓΙΚΟΣ ΗΓΕΤΗΣ

INTERVIEW BETWEEN AGESILAUS AND PHARNABAZUS.

ΛΑΟ ΤΣΕ, ΚΙΝΕΖΟΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ

Ο καλύτερος ηγέτης είναι εκείνος
που οι άλλοι ίσα που καταλαβαίνουν
την ύπαρξή του. Όταν η δουλειά
τελειώσει και ο στόχος επιτευχθεί,
θα πουν: το κάναμε μόνοι μας.

www.apisteuta.com

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγικό σημείωμα: Η προσωπικότητα του βασιλιά της Σπάρτης Αγησιλάου (444-360 π.Χ.) άσκησε σημαντική επίδραση στον Αθηναίο ιστορικό Ξενοφώντα. Μέσα από το ομώνυμο έργο του τελευταίου αναδεικνύεται η προσωπικότητα ενός ηγέτη αποφασιστικού και αποτελεσματικού, συνάμα όμως εξαιρετικά στοργικού προς τους συμπολίτες του.

Ἄπαντες ἐπιστάμεθα ὅτι Ἀγησίλαος, ὅπου ὤετο τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν, οὐ πόνων ὑφίετο, οὐ κινδύνων ἀφίστατο, οὐ χρημάτων ἐφείδετο, οὐ σῶμα, οὐ γῆρας προὔφασίζετο, ἀλλὰ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε, τὸ τοὺς ἀρχομένους ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν. Ἐν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος καὶ τότε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ, ὅτι δυνατώτατος ἂν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων. Τίς γὰρ ἂν ἠθέλησεν ἀπειθεῖν ὄρων τὸν βασιλέα πειθόμενον; [...] Ὅς καὶ πρὸς τοὺς διαφόρους ἐν τῇ πόλει ὥσπερ πατὴρ πρὸς παῖδας προσεφέρετο. Ἐλοιδορεῖτο μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασιν, ἐτίμα δ' εἴ τι καλὸν πράττοιεν, παρίστατο δ' εἴ τις συμφορὰ συμβαίνοι, ἐχθρὸν μὲν οὐδένα ἡγούμενος πολίτην, ἐπαινεῖν δὲ πάντας ἐθέλων, σῶζεσθαι δὲ πάντας κέρδος νομίζων, ζημίαν δὲ τιθεὶς εἰ καὶ ὁ μικροῦ ἄξιος ἀπόλοιτο.

Ξενοφῶν, Ἀγησίλαος 7.1-3

1. Καταιγισμός ιδεών – Αφόρμηση: Με αφορμή τον τίτλο της ενότητας «Ένας στοργικός ηγέτης» καταγράψτε με τη μορφή θεματικών προτάσεων ιδέες-σκέψεις σχετικές με το θέμα του κειμένου.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Λεξιλόγιο

ἐπίσταμαι = γνωρίζω (πβ. ν.ε.: επιστήμη, επιστήμονας).

ᾤετο (οριστ. παρατ. ρ. *οἶομαι*) = νόμιζε, πίστευε.

οὐ πόνων ὑφίετο (γ' εν. οριστ. παρατ. ρ. *ὑφίεμαι*) = δεν έπαυε (πβ. ν.ε.: ύφεση) να μοχθεί (πβ. ν.ε.: φιλόπονος).

οὐ κινδύνων ἀφίστατο (γ' εν. οριστ. παρατ. ρ. *ἀφίσταμαι*) = δεν απέφευγε (πβ. ν.ε.: απόσταση) τους κινδύνους.

οὐ χρημάτων ἐφείδετο = δε λυπόταν (πβ. ν.ε.: φειδωλός, αφειδώς) τα χρήματα.

προφασίζομαι = προβάλλω ως δικαιολογία.

τὸ τοὺς ἀρχομένους ὡς πλείστα ἀγαθὰ ποιεῖν (απαρ. ενεστ. ρ. *ποιέω, ποιῶ*) = δηλαδή να κάνει όσο το δυνατόν περισσότερα καλά στους υπηκόους του.

τὸ ὠφέλημα = η ωφέλεια.

καὶ τότε ἐγὼ τίθημι = και αυτό εδώ συγκαταλέγω (πβ. ν.ε.: θήκη, θέση, θέμα).

φανερὸς ἦν μάλιστα λατρεύων = φανερά φρόντιζε / υπηρετούσε σε μεγάλο βαθμό.

τίς ἂν ἠθέλησεν ἀπειθεῖν (απαρ. ενεστ. ρ. *ἀπειθέω, ἀπειθῶ*) = ποιος θα ήθελε να μην υπακούει;

ὅς, ἧ, ὅ (αναφ. αντων.) = ο οποίος (μετά από ισχυρό σημείο στίξης μπορεί να μεταφράζεται και σαν δεικτική: αυτός).

ὁ / ἡ διάφορος, τὸ διάφορον = ο αντίπαλος, ο πολιτικός αντίπαλος.

προσφέρομαι = συμπεριφέρομαι (πβ. ν.ε.: προσφορά, πρόσφορο, πρόσφορος).

λοιδορέομαι, λοιδοροῦμαι = κακολογώ (πβ. ν.ε.: λοιδορία).

τὸ ἀμάρτημα = το σφάλμα, η αδικία (πβ. ν.ε.: αμαρτωλός, διαμαρτία).

έτίμα (γ' εν. οριστ. παρατ. ρ. τιμάω, τιμῶ) = τιμούσε.

παρίστατο (γ' εν. οριστ. παρατ. ρ. παρίσταμαι) = παραστεκόταν (πβ. ν.ε.: παράσταση, παραστατικός).

ήγέομαι, ήγοῦμαι = ηγούμαι, θεωρώ (πβ. ν.ε.: ηγέτης, αφηγούμαι).

ζημίαν δὲ τιθείς εἰ καὶ ὁ μικροῦ ἄξιος ἀπόλοιτο (ευκτ.αορ. ρ. ἀπόλλυμαι) = και θεωρώντας το ζημιά (πβ. ν.ε.: αποζημιώνω, ζημιογόνος) αν κάποιος, έστω και ανάξιος, χανόταν (πβ. ν.ε.: απώλεια).

3. Μετάφραση του κειμένου σε νοηματικές ενότητες

Αρχαία ελληνικά

Νέα ελληνικά

α) Τρόποι με τους οποίους ο Αγησίλαος εκδήλωνε τη φιλοπατρία του

Άπαντες .....ὅτι Αγησίλαος,
ὅπου ὤετο τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν,
οὐ ὑφίετο πόνων,
οὐ ..... κινδύνων,
οὐ ..... χρημάτων,
οὐ .....σῶμα, οὐ γῆρας,
ἀλλὰ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ
τοῦτο ἔργο ἐνόμιζε, ...
..... ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ.

Όλοι μας .....ὅτι ο Αγησίλαος,
ὅπου νόμιζε ὅτι θα ὠφελήσει κάπως τὴν πατρίδα του,
δεν ἔπαυε να μοχθεί,
δεν ἀπέφευγε τους κινδύνους,
δε λυπόταν τα χρήματα,
δεν .....το σώμα ούτε τα
γηρατειά του, ἀλλά και του χρηστοῦ βασιλιά
θεωρούσε καθήκον αὐτό, δηλαδή για τους υπηκόους
να κάνει ὅσο το δυνατόν περισσότερα καλά.

β) Η σημαντικότερη υπηρεσία του Αγησίλαου προς την πατρίδα

Ἐν τοῖς μεγίστοις δὲ.....
τῆς πατρίδος
καὶ ἐγὼ .....τόδε αὐτοῦ,
ὅτι δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει
φανερὸς ἦν .....μάλιστα τοῖς νόμοις.
Τὶς γὰρ ἂν ἠθέλησε.....
.....τὸν βασιλέα.....;

Και ἀνάμεσα στις πιο μεγάλες .....του
για τὴν πατρίδα του
ἐγὼ .....και αὐτὴν ἐδῶ,
ὅτι δηλ. ἐνὼ ἦταν ο πιο ἰσχυρὸς στη πόλη
φανερὰ φρόντιζε .....πάρα πολὺ στους
νόμους. Γιατί ποιος θα ἠθέλε .....
..... τον βασιλιά του .....

γ) Η συμπεριφορά του Αγησίλαου προς τους αντιπάλους του – Τα κίνητρα αυτής της συμπεριφοράς

Ὅς καὶ πρὸς τοὺς διαφόρους ἐν τῇ πόλει,
ὥσπερ πατὴρ πρὸς παῖδας προσεφέρετο.
Ἐλοιδαυρεῖτο μὲν γὰρ ἐπὶ .....
.....δὲ εἶ τι καλὸν πράττειεν,
παρίστατο δ' εἶ τις συμφορά.....
.....ἐχθρὸν μὲν οὐδένα πολίτην,
.....ἐπαινεῖν δὲ πάντας,
.....σώζεσθαι δὲ πάντας κέρδος,
ζημίαν δὲ τιθεῖς εἰ καὶ ὁ μικροῦ ἄξιος
.....

Αὐτὸς ἀκόμη καὶ στους ἀντιπάλους του μέσα στη
πόλη συμπεριφερόταν ὅπως ακριβῶς ὁ πατέρας στα
παιδιά του. Τους κακολογοῦσε δηλαδή .....
.....
.....ὅμως κάθε φορά που ἔκαναν κάτι καλὸ
καὶ τους παραστεκόταν ὅποτε τους .....
κάποια συμφορά,
.....κανέναν πολίτη ἐχθρὸ,
.....να ἐπαινεῖ ὅλους,
..... κέρδος να διασώζει ὅλους
καὶ γιατί θεωροῦσε ζημιὰ ἀν κάποιος ἔστω καὶ
ἀνάξιος.....

Εφαρμογές στη μετάφραση

α) Να μεταφράσετε τις παρακάτω λέξεις από τα Αρχαία Ελληνικά στα Νέα ελληνικά, βάσει ομοιοτήτων που παρατηρείτε με λέξεις της σημερινής εποχής:

ἐπιστάμεθα = ...
ἐφείδετο = ...
ἀπειθεῖν = ...
ἡγούμενος = ...
ἀπόλοιτο = ...

β) Πώς λέγονται οι παρακάτω λέξεις της Νέας ελληνικής στα Αρχαία ελληνικά; (αξιοποιήστε και το λεξιλόγιο της ενότητας):

πρόβαλλε ως δικαιολογία = ...
τους υπηκόους = ...
συγκαταλέγω = ...
να υπακούει = ...

συμπεριφερόταν = ...

γ) Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α' με τη σημασία τους στη στήλη Β':

Α'	Β'
ὠφελήμασιν	τα λάθη
τοῖς ἄμαρτήμασιν	γιατί ήθελε
ἐτίμα	παραστεκόταν
παρίστατο	ωφέλειες
ἐθέλων	τιμούσε

4. Κατανόηση κειμένου

4. 1. Ερμηνευτικά σχόλια

Ερμηνευτικά σχόλια

Άγησίλαος: Διαδέχτηκε τον αδερφό του Άγη στον θρόνο της Σπάρτης (398 π.Χ.) και συνέχισε (από το 396 έως το 394 π.Χ.) τον πόλεμο με τους Πέρσες σημειώνοντας μεγάλες επιτυχίες. Παρά τη σωματική αναπηρία του (ήταν χωλός), απολάμβανε ευρείας αποδοχής λόγω της χαρισματικής προσωπικότητας και των στρατιωτικών ικανοτήτων του.

δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων: Ο Ξενοφών σχολιάζει ιδιαίτερα την υποδειγματική για τους πολίτες της Σπάρτης συμπεριφορά του Αγησιλάου. Εφαρμόζοντας την αρχή ότι δεν υπάρχει καλύτερος τρόπος να συνετίσεις κάποιον από τον παραδειγματισμό, ο Αγησίλαος επιδείκνυε συνέπεια στην τήρηση των νόμων, ωθώντας έτσι και τους συμπολίτες του να πειθαρχούν στις αρχές της πόλης.

Ερωτήσεις σχολικού βιβλίου

1. Τι θεωρούσε καθήκον του σωστού πολιτικού ο Αγησίλαος σύμφωνα με τον Ξενοφώντα;

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
2. Ποια στάση τηρούσε ο Αγησίλαος προς τους αντιπάλους και φυσικά προς τους συμπολίτες του;

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Πώς εξηγεί ο συγγραφέας αυτή τη συμπεριφορά του Αγησίλαου;

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. 2. Παράλληλα κείμενα

Παράλληλο κείμενο

Στο παρακάτω απόσπασμα ο Ξενοφών περιγράφει τη συνάντηση του Σπαρτιάτη βασιλιά Αγησιλάου με τον Φαρνάβαζο, από την οποία αναδεικνύονται οι διαφορές ανάμεσα στον λιτό σπαρτιατικό τρόπο ζωής του Αγησιλάου και τον τρυφηλό τρόπο ζωής του Φαρνάβαζου.

Ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός, ὃς καὶ Φαρναβάζῳ ἐτύγχανεν ἐκ παλαιοῦ ξένος ὧν καὶ Ἀγησιλάῳ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐξενώθη. Οὗτος οὖν εἶπε πρὸς τὸν Ἀγησίλαον ὡς οἶοιτο συναγαγεῖν αὐτῷ ἂν εἰς λόγους περὶ φιλίας Φαρνάβαζον. Ὡς δ' ἤκουσεν αὐτοῦ, σπονδὰς λαβὼν καὶ δεξιὰν παρῆν ἄγων τὸν Φαρνάβαζον εἰς συγκείμενον χωρίον, ἔνθα δὴ Ἀγησίλαος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν τριάκοντα χαμαὶ ἐν πόᾳ τινὶ κατακείμενοι ἀνέμενον· ὁ δὲ Φαρνάβαζος ἤκεν ἔχων στολὴν πολλοῦ χρυσοῦ ἀξίαν. Ὑποτιθέντων δὲ αὐτῷ τῶν θεραπόντων ῥαπτὰ, ἐφ' ὧν καθίζουσιν οἱ Πέρσαι μαλακῶς, ἤσχύνθη ἐντρυφήσαι, ὁρῶν τοῦ Ἀγησιλάου τὴν φαυλότητα· κατεκλίθη οὖν καὶ αὐτὸς ὥσπερ εἶχε χαμαί. Καὶ πρῶτα μὲν ἀλλήλους χαίρειν προσεῖπαν, ἔπειτα τὴν δεξιὰν προτείναντος τοῦ Φαρναβάζου ἀντιπροὔτεινε καὶ ὁ Ἀγησίλαος. Μετὰ δὲ τοῦτο ἤρξατο λόγου ὁ Φαρνάβαζος· καὶ γὰρ ἦν πρεσβύτερος.

Ξενοφών, Ελληνικά 4.1.29-31

Μετάφραση

Υπήρχε κάποιος Απολλοφάνης από την Κύζικο, ο οποίος και με τον Φαρνάβαζο τύχαινε από παλιά να είναι φίλος από φιλοξενία και με τον Αγησίλαο εκείνη την εποχή έγινε φίλος. αυτός λοιπόν είπε στον Αγησίλαο ότι θα μπορούσε να φέρει τον Φαρνάβαζο σε αυτόν για συνομιλίες με σκοπό τη σύναψη φιλίας. Όταν ο Αγησίλαος τον άκουσε, αφού έκανα συμφωνία και χειραψία, εμφανίστηκε οδηγώντας τον Φαρνάβαζο στο συμφωνημένο τόπο, όπου ο Αγησίλαος και οι τριάντα στρατιώτες που ήταν μαζί του περίμεναν καθισμένοι κάτω στο χορτάρι. Ο Φαρνάβαζος είχε έρθει φορώντας ενδυμασία μεγάλης αξίας. Αφού του τοποθέτησαν κάτω οι υπηρέτες του κεντητά μαξιλάρια, πάνω στα οποία κάθονται οι Πέρσες μαλακά, ντράπηκε για τον τρυφηλό τρόπο ζωής του, γιατί έβλεπε την έλλειψη πολυτέλειας του Αγησιλάου. Κάθισε λοιπόν και ο ίδιος κάτω έτσι όπως ήταν. Και πρώτα πρώτα αντάλλαξαν μεταξύ τους χαιρετισμό, έπειτα, καθώς ο Φαρνάβαζος πρότεινε το δεξί του χέρι, πρότεινε και ο Αγησίλαος το δικό του. ύστερα από αυτό άρχισε τον λόγο ο Φαρνάβαζος, γιατί ήταν μεγαλύτερος στην ηλικία.

Ερωτήσεις

1. Με βάση το παραπάνω απόσπασμα, πώς θα χαρακτηρίζατε τον Αγησίλαο; Με ποια μέθοδο ο Ξενοφών δίνει έμφαση σε αυτά τα χαρακτηριστικά του;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Ποιος, κατά τη γνώμη σας, είναι ο κοινός θεματικός άξονας ανάμεσα στο παράλληλο κείμενο και στο κείμενο της Ενότητας;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. 3. Διακειμενικότητα

α) Ο Ηγέτης ως Άτομο: Προσεγγίζοντας το «Εγώ»

Μόλις 21% απάντησαν στην έρευνά μας για την ηγεσία στην Ελλάδα, ότι εντοπίζουν έντονη ταύτιση της σημερινής ηγεσίας με το προφίλ του ιδανικού ηγέτη.

Η ηγεσία περιλαμβάνει μια σειρά από ιδιότητες που υπερβαίνουν την ιεραρχία και που ξεχωρίζουν αυτούς που ηγούνται, από αυτούς που απλώς διοικούν ή διευθύνουν – τον «Ηγέτη της Καρδιάς» από τον «Ηγέτη του Τίτλου». Ποιες είναι, όμως, οι ιδιότητες αυτές;

Στη σημερινή εποχή, ο ηγέτης απαιτείται να διαθέτει γνωσιακό υπόβαθρο, αλλά, κυρίως, ικανότητα μάθησης και συνεχούς βελτίωσης, καθώς και ικανότητα να αφήνει το γνωστικό φορτίο που δεν εξυπηρετεί πια (unlearn), μαθαίνοντας να λειτουργεί με βάση νέες γνώσεις και εμπειρίες. Η

συγκρότηση του χαρακτήρα του είναι εξίσου σημαντική, με αυτοπεποίθηση που προκύπτει, όχι από αλαζονεία, αλλά από επίγνωση των ικανοτήτων και αδυναμιών του.

Αναμφισβήτητα, ο ηγέτης κινητοποιείται και από την προσωπική του φιλοδοξία. Ο ηγέτης που μπορεί να διαχειριστεί το «Εγώ» του, αποδέχεται τα όριά του, αναγνωρίζει ότι δεν είναι παντογνώστης και αναζητά εκείνους που τον συμπληρώνουν. Επιδεικνύει την απαραίτητη ευελιξία για να προσαρμόζεται στις μεταβαλλόμενες συνθήκες, επαναξιολογεί τη στάση του και είναι ανοιχτός στο «καινούργιο». Παράλληλα, λειτουργώντας με γνώμονα μία προσωπική αποστολή, μπορεί να εμπνεύσει την ομάδα και να κερδίσει την εμπιστοσύνη της.

Ο ηγέτης οφείλει, πάνω από όλα, να ηγείται δια του παραδείγματος, δείχνοντας καθημερινά και προς κάθε κατεύθυνση, ότι αυτά που λέει τα εννοεί.

Είναι σημαντικό να φροντίζει και την προσωπική του υγεία – φυσική, ψυχολογική, πνευματική – δημιουργώντας μηχανισμούς αποσυμπίεσης και επαναφόρτισης. Έτσι μπορεί να διατηρεί θετική ενέργεια και καθαρότητα στη σκέψη και τα συναισθήματά του, ενεργοποιώντας την παραγωγική ενέργεια στο περιβάλλον του.

Τέλος, αξίζει να αναδειχθεί ότι για τον/την Ηγέτη του Αύριο, είναι απαραίτητη η υιοθέτηση της «νοοτροπίας του παράδοξου», που οδηγεί σε καινούριους τρόπους αναγνώρισης των προβλημάτων και σε αυξημένη αποτελεσματικότητα, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσεων. Μέσω της αποδοχής των εντάσεων του παράδοξου, ο ηγέτης έχει καλύτερη εικόνα του προβλήματος και επιτυγχάνει την άμβλυση των αντιφάσεων που δημιουργούν οι αντικρουόμενες πιέσεις.

Οι διαφορετικές εντάσεις που καθημερινά αντιμετωπίζουν οι ηγέτες, είναι: εντάσεις μάθησης, που αφορούν στην ικανότητά τους να μαθαίνουν και αναπτύσσονται διαρκώς, εντάσεις απόδοσης, που αφορούν στα αντικρουόμενα ζητούμενα, ανάγκες, και αποτελέσματα, όπως «πώς θα βρω νέες λύσεις σε κάποιο πρόβλημα αποφεύγοντας ταυτόχρονα τα λάθη;», και εντάσεις ταύτισης, που αφορούν στη σχέση μεταξύ του ηγέτη ως άτομο και ως μέλος της ηγετικής ομάδας και της επιχείρησης, όπως «πώς μπορώ να δίνω νόημα στα θέλω και τις πράξεις μου σαν άτομο, αλλά και μέλος του συνόλου;».

Οι επικεφαλής των επιχειρήσεων θα χρειαστεί να μάθουν να διαχειρίζονται τις προκλήσεις αυτές, για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στους ρόλους τους ως ηγέτες της ομάδας, αλλά και του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου.

Ερωτήσεις

1. Σύμφωνα με το κείμενο, ποιες ιδιότητες χαρακτηρίζουν έναν καλό ηγέτη;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ

Η σημασία των λέξεων του πίνακα:

- **πρακτήρ:** αυτός που κάνει κάτι.
- **πραγματώδης:** κοπιώδης, επίπονος.
- **ἀντιπράττω:** εναντιώνομαι.
- **εὐπραξία:** 1. καλή συμπεριφορά, καλή διαγωγή, 2. ευημερία, ευτυχία.
- **ἀπρακτώ:** αδρανών.
- **ἀπράγμων:** 1. φιλήσυχος άνθρωπος, 2. ο αδιάφορος για τα δημόσια πράγματα, 3. αυτός που δεν αναμιγνύεται σε ξένες υποθέσεις.
- **κοινοπραγῶ:** κάνω κάτι μαζί με κάποιον.
- **κοινοπραγία:** 1. σύμπραξη, 2. Συνομοσία.
- **πολυπραγμονῶ:** 1. ασχολούμαι με πολλά πράγματα, 2. εξετάζω σε βάθος, 3. αναμιγνύομαι σε ξένες υποθέσεις.
- **πρᾶξις:** 1. ό,τι κάνει κανείς, 2. επιχείρηση, 3. άσκηση, εφαρμογή, 4. πείρα, πρακτική ικανότητα.
- **πρᾶγμα:** 1. κάθε υλικό σώμα, 2. υπόθεση, 3. ό,τι είναι αναγκαίο ή συμφέρον, 4. η διαγωγή, 5. η ενόχληση.
- **πραγματεύομαι:** 1. ασχολούμαι προσεκτικά με κάτι, 2. εξετάζω σε βάθος.
- **πραγματικός:** 1. κατάλληλος για κάποια ασχολία, 2. ενεργητικός, δραστήριος, 3. έμπειρος, 4. ικανός, φρόνιμος, 5. αυτός που αναφέρεται στα πράγματα, αντικειμενικός.
- **πραγματευτής:** έμπορος, εμπορικός αντιπρόσωπος.

- **πραγματεία:** 1. μελέτη, 2. επίπονη εργασία, 3. φιλοσοφική ενασχόληση, 4. επιχείρηση, 5. σύγγραμμα, μελέτη.
- **πεπραγμένα:** 1. αυτά που έχουν γίνει, 2. αποφάσεις συμβουλίου.
- **πρακτόρειον:** 1. το γραφείο και το αξίωμα του φοροεισπράκτορα, 2. φυλακή για οφειλέτες δημόσιων χρημάτων, 3. επαγγελματικό γραφείο εξυπηρέτησης.
- **πράκτωρ:** 1. αυτός που κάνει ή πετυχαίνει κάτι, 2. ο συλλέκτης φόρων, 3. πρόσωπο που σε πέρας υποθέσεις άλλων με αμοιβή, 4. πληρωμένο όργανο μυστικής υπηρεσίας που δρα σε ξένη χώρα.
- **πρακτικός:** 1. αυτός που αναφέρεται στην πράξη, 2. ενεργητικός, δραστήριος, αποτελεσματικός, 3. αυτός που εφαρμόζει στην επαγγελματική του δραστηριότητα την πείρα του, εμπειρικός.
- **διαπράττω:** 1. επιτελώ, κατορθώνω, τελειώνω κάτι, 2. καταστρέφω, 3. εκτελώ κάτι κακό.
- **διάπραξις:** 1. ολοκλήρωση μιας εργασίας, 2. εκτέλεση κακής πράξης.
- **εισπράττω:** παίρνω οφειλές ή φόρους.
- **είσπραξις:** η είσπραξη οφειλών ή φόρων.
- **συμπράττω:** συνεργάζομαι με κάποιον για κάτι.
- **σύμπραξις:** συνεργασία.
- **δυσπραγία:** 1. κακή τύχη, 2. έλλειψη άνεσης στο βιοτικό επίπεδο.
- **απραξία:** 1. αδράνεια, 2. αργία, ανάπαυση.
- **άπρακτος:** 1. αυτός που δεν πέτυχε τίποτα, 2. αυτός που δεν εκτελέστηκε.
- **πολυπράγμων:** 1. ο πολυάσχολος, 2. αυτός που αναμιγνύεται σε ξένες υποθέσεις
- **πολυπραγμοσύνη:** 1. η ασχολία με πολλά πράγματα, 2. η ανάμιξη σε ξένες υποθέσεις.
- **είσπράκτωρ:** αυτός που εισπράττει χρήματα.
- **έμπρακτος:** 1. δραστήριος, ενεργητικός, 2. αυτός που εκδηλώνεται ή βεβαιώνεται με πράξεις.
- **διαπραγματεύομαι:** 1. συζητώ κάτι με προσοχή, 2. αναπτύσσω ένα θέμα προφορικά ή γραπτά, 3. βρίσκομαι σε συνεννοήσεις για ένα ζήτημα.
- **πραγματικότητα:** 1. η υπάρχουσα κατάσταση, 2. ο αντικειμενικός κόσμος.
- **πράγματι:** πραγματικά, αληθινά.
- **πραγμάτωση:** πραγματοποίηση, υλοποίηση.
- **πραγματεύση:** αναλυτική έρευνα και ανάπτυξη ενός θέματος.
- **πραγματευτής:** γυρολόγος.
- **πραμάτεια:** το εμπόρευμα του πραγματευτή.

- **πραγματογνώμονας:** πρόσωπο με ειδικές επιστημονικές, ή τεχνικές γνώσεις που καλείται να γνωμοδοτήσει για ένα θέμα.
- **πραγματοποιώ:** υλοποιώ κάτι, εφαρμόζω στην πράξη.
- **πραγματοποίηση:** επίτευξη, υλοποίηση σκέψεων ή σχεδίου.
- **διαπραγματεύση:** συνεννόηση των ενδιαφερομένων για ένα ζήτημα με σκοπό την επίτευξη συμφωνίας.
- **κοινοπραξία:** η ένωση ατόμων ή επιχειρήσεων που αναπτύσσουν κοινή δραστηριότητα.
- **πραξικόπημα:** **1.** αιφνιδιαστική και δόλια ενέργεια, **2.** δυναμική πολιτική ή στρατιωτική ενέργεια για την κατάλυση του συντάγματος και την ανατροπή της νόμιμα εκλεγμένης κυβέρνησης.
- **εχθροπραξίες:** **1.** εχθρικές πράξεις, **2.** ένοπλες συρράξεις.

Ασκήσεις σχολικού βιβλίου

1. Να κατατάξετε τις παρακάτω παράγωγες λέξεις του ρήματος *πράττω* και *πραγματεύω* της α.ε. στην κατηγορία που ανήκουν: *πρᾶξις, πράκτωρ, πραγματεία, πραγματευτής.*

ενέργεια, κατάσταση	πρόσωπο που ενεργεί

2. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω φράσεις με τις κατάλληλες λέξεις του λεξιλογικού πίνακα:

- Οι συνάδελφοί μου οργίστηκαν πάρα πολύ, όταν η αντιπροσωπία του σωματίου μας γύρισε _____ από την συνάντηση με τον υπουργό εργασίας.
- Το να κατηγορείς χωρίς λόγο τους άλλους είναι το πιο εύκολο _____ .
- Ο _____ της ασφαλιστικής εταιρείας ειδοποίησε ότι θα περάσει για να πληρωθεί τη Τρίτη.
- Έπρεπε να έχεις κινηθεί γρηγορότερα. _____ μεγάλο σφάλμα περιμένοντας τόσο καιρό.
- Δεν μου αρκούν τα λόγια. Περιμένω _____ απόδειξη της μεταμέλειάς σου.

3. Να αντιστοιχήσετε τις λέξεις της στήλης Α' με τα συνώνυμά τους στη στήλη Β'.

Α'	Β'
φανερός	μόχθος
ποιῶ	ἐμφανής
ζημία	ῥωμαλέος
πόνος	πράττω
ἰσχυρός	βλάβη

4. Να βρείτε τη σημασιολογική διαφορά των λέξεων πραγμάτωση, πραγμάτευση και διαπραγμάτευση στη νέα ελληνική. Συμβουλευτείτε τα λεξικά σας.

Συμπληρωματικές ασκήσεις

1. Να γράφει η σημασία των παρακάτω λέξεων:

πραγματώδης:.....
κοινοπραξία:.....
σύμπραξη:.....
πολυπραγμονώ:.....
πραγματευτής:.....

2. Να γράφουν από ένα συνώνυμο και ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

πραγματικός:.....
απραξία:.....
έμπρακτος:.....

3. Για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις να γραφεί μια πρόταση στα Νέα Ελληνικά:

διαπραγμάτευση:.....
εχθροπραξίες:.....
πρακτικός:.....
είσπραξη:.....
πραγματικότητα:.....

4. Οι παρακάτω λέξεις να αντικατασταθούν με άλλες συνώνυμες από το Λεξιλογικό πίνακα:

αληθινά:.....
κατορθώνω:.....
πραγματοποίηση:.....
κακή τύχη:.....
αποφάσεις συμβουλίου:.....

5. Να συμπληρώσετε τα κενά των παρακάτω προτάσεων με την κατάλληλη λέξη από την παρένθεση:

- Συνελήφθη ως ύποπτος για τη(ν) _____ (είσπραξη, σύμπραξη, διάπραξη) φόνου.
- Εξαιτίας της οικονομικής του _____ (απραξία, δυσπραγία, ευπραξία) δοκίμασε πολλές στερήσεις στη ζωή του.
- Ο κήρυκας των Αθηναίων γύρισε _____ (άπρακτος, πρακτικός, έμπρακτος) αφού οι αντίπαλοι δεν αποδέχτηκαν τους όρους για τη σύναψη ειρήνης.
- Ο _____ (πραγματιστής, πραγματευτή, πραγματευτής) επέδειξε στους πελάτες της εταιρείας του νέους τύπους των αυτοκινήτων.
- Οι συστηματικές προσπάθειές του συντέλεσαν στην _____ (διαπραγμάτευση, πραγμάτευση, πραγμάτωση) των σχεδίων του.'

6. Με βάση το νόημα των φράσεων, να σημειώσετε αντίστοιχα το Σωστό (Σ) ή το Λάθος (Λ):

- Ο γυρολόγος περιδιαβαίνει τα χωριά για να πουλήσει την πραγμάτειά του. ____
- Με τη δυσπραγία του αγόραζε όλα τα αγαθά του κόσμου. ____
- Η κοινοπραξία ελαιοπαραγωγών της Κρήτης προωθεί αποτελεσματικά τα προϊόντα της. ____

- Το πρόσωπο που διαθέτει ειδική επιστημονική κατάρτιση ή πείρα σε έναν τομέα και καλείται να γνωμοδοτήσει για ένα θέμα σχετικό με την ειδικότητά του ονομάζεται πολυπράγμων. _____

Γ. ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ

Δεύτερο συνθετικό λέξη κλιτή – ουσιαστικό

Κλιτή λέξη ως δεύτερο συνθετικό μπορεί να είναι: α) **ουσιαστικό**, π.χ. αμφιθέατρο (ἀμφί + θέατρο), β) **επίθετο**, π.χ. ανίσχυρος (α + ισχυρός), γ) **ρήμα**, π.χ. προσφέρω (προς + φέρω).

Όταν το β' συνθετικό είναι ουσιαστικό, η σύνθετη λέξη που παράγεται μπορεί να είναι κι αυτή **ουσιαστικό** (π.χ. ήμιθεος) ή **επίθετο** (ἄπολις). Στη σύνθετη λέξη, το β' συνθετικό άλλοτε παραμένει αμετάβλητο και άλλοτε μετασχηματίζεται.

Ασκήσεις σχολικού βιβλίου

1. Να σχηματίσετε σύνθετα ουσιαστικά της α. ε. με τα συνθετικά που δίνονται:

- ἵππον + δρόμος=
- ὄπισθεν + δόμος=
- νόμος + διδάσκαλος=
- πατριά + ἀρχή=
- φεύγω + δίκη=
- ῥίπτω + ἀσπίς=
- γῆ + πέδον=

2. Να σχηματίσετε σύνθετα επίθετα της α. ε. με τα συνθετικά που δίνονται.

- ὑπέρ + μέγεθος=
- ὁμοῦ + μήτηρ=
- ἄ + τόπος=
- μέγας + γνώμη=
- διά + πῦρ=
- πολύ + μηχανή=
- πρό + χεῖρ=
- μακρός + χεῖρ=

- φίλος + ξένος=

3. Να αναλύσετε ετυμολογικά τις παρακάτω λέξεις. Ποιες λέξεις που συναντήσατε στο κείμενο χρησιμοποιούνται ως β' συνθετικό;

<u>Σύνθετες λέξεις</u>	<u>Συνθετικά μέρη</u>
κωμόπολις	
μητρόπολις	
εὐπατρίδης	
φιλόπατρις	
συνεργός	

Συμπληρωματικές ασκήσεις

1. Να γράψετε στη νέα ελληνική δύο παράγωγες και δύο σύνθετες λέξεις του ρήματος τιμῶ.

.....
.....

2. Να αναλύσετε ετυμολογικά τις παρακάτω λέξεις βρίσκοντας τα συνθετικά τους μέρη: προύφασίζετο, ἀπειθεῖν, διαφόρους, προσεφέρετο, παρίστατο, συμβαίνοι, ἀπόλοιτο.

.....
.....
.....
.....

3. Να βρείτε στο κείμενο της ενότητας 5 (πέντε) λέξεις που χρησιμοποιούνται αυτούσιες και στη νέα ελληνική.

.....
.....

4. Να βρείτε στο κείμενο της ενότητας 5 (πέντε) λέξεις που σας θυμίζουν λέξεις της νέας ελληνικής (περίπου ίδιες ή ελαφρά παραλλαγμένες).

.....
.....

5. Να κατατάξετε τις παρακάτω λέξεις σε απλές ή σύνθετες: ὠφελήσειν, ὑφίετο, μάλιστα, ἀμαρτήμασιν, ἀφίστατο, τίθημι, βασιλέως, ὥσπερ, ἅπαντες, ἐφείδετο, κινδύνων.

Απλές	Σύνθετες

6. Με ποιες λέξεις του κειμένου της ενότητας έχουν ετυμολογική συγγένεια οι ακόλουθες: νόμισμα, αρχικός, παιδίατρος, πρακτικός, καθηγητής.

.....

.....

.....

.....

7. Να γράψετε 2 (δύο) ομόρριζες λέξεις στα νέα ελληνικά των παρακάτω τύπων: συμβαίνοι, ἄξιος.

.....

.....

8. Ποια ουσιαστικά δημιουργούνται από την σύνθεση των παρακάτω λέξεων στα νέα ελληνικά;

ἀ + πείθω = ...

διὰ + φέρω = ...

πρὸς + φέρω = ...

σὺν + φέρω = ...

ἀπό + ὄλλυμι = ...

Δ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

1. Ευκτική ενεστώτα, μέλλοντα και αορίστου ενεργητικής φωνής

Σχηματισμός και κλίση ευκτικής ενεστώτα, μέλλοντα και αορίστου βαρύτονων ρημάτων ενεργητικής φωνής:

- Η ευκτική του ενεστώτα και του μέλλοντα έχουν ως χαρακτηριστικό γνώρισμα τη δίφθογγο **-οι-**.
- Ο μέλλοντας έχει τις ίδιες καταλήξεις με τον ενεστώτα με την προσθήκη του χαρακτηριστικού **-σ-** πριν από αυτές.
- Ο αόριστος διαφοροποιείται από τον μέλλοντα ως προς την χαρακτηριστική δίφθογγο που είναι **-αι-** αντί για **-οι-**.
- Οι δίφθογγοι **-οι-** και **-αι-** στις καταλήξεις της ευκτικής είναι πάντοτε μακρόχρονες.
- Η ευκτική αορίστου, όπως και η υποτακτική, **δεν παίρνει αύξηση**.

Κλίση ευκτικής ενεστώτα, μέλλοντα, αορίστου του ρήματος λύω		
Ενεστώτας	Μέλλοντας	Αόριστος
λύ-οιμι	λύ-σ-οιμι	λύ-σ-αιμι
λύ-οις	λύ-σ-οις	λύ-σ-αις/ -σειας
λύ-οι	λύ-σ-οι	λύ-σ-αι/-σειε
λύ-οιμεν	λύ-σ-οιμεν	λύ-σ-αιμεν
λύ-οιτε	λύ-σ-οιτε	λύ-σ-αιτε
λύ-οιεν	λύ-σ-οιεν	λύ-σ-αιεν/-σειαν

Παρατηρήσεις

- Οι δεύτεροι τύποι της ευκτικής αορίστου ονομάζονται αιολικοί και είναι πιο εύχρηστοι από τους άλλους.
- Σε **κύριες προτάσεις** η ευκτική εκφράζει **α)** ευχή (ευχετική ευκτική), **β)** το δυνατό στο παρόν και στο μέλλον (δυνητική ευκτική).
- Στις **δευτερεύουσες προτάσεις** η ευκτική μπορεί να είναι: **α)** ευκτική του πλαγίου λόγου, όταν η δευτερεύουσα πρόταση εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου, **β)** επαναληπτική ευκτική, όταν δηλώνει επανάληψη στο παρελθόν, **γ)** δυνητική ευκτική, η οποία λειτουργεί όπως στις κύριες προτάσεις.

2. Αναφορική αντωνυμία ὅς, ἥ, ὅ (= ο οποίος, η οποία, το οποίο)

Κλίση αναφορικής αντωνυμίας ὅς, ἥ, ὅ

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
ον.	ὅς	ἥ	ὅ
γεν	οὔ	ἥς	οὔ
δοτ.	ῶ	ἥ	ῶ
αιτ.	ὄν	ἥν	ὄ
κλ.	-	-	-
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
ον.	οῖ	αῖ	ἄ
γεν.	ῶν	ῶν	ῶν
δοτ.	οῖς	αῖς	οῖς
αιτ.	οὔς	ἄς	ἄ
κλ.	-	-	-

3. Αναφορική αντωνυμία ὅστις, ἥτις, ὅ, τι (= ὅποιος, ὅποια, ὅποιο)

Κλίση αναφορικής αντωνυμίας ὅστις, ἥτις, ὅ, τι

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
ον.	ὅστις	ἥτις	ὅ, τι
γεν	οὔτινος/ότου	ἥστινος	οὔτινος/ότου
δοτ.	ῶτινι/ότω	ἥτινι	ῶτινι/ότω
αιτ.	όντινα	ἥντινα	ὅ, τι
κλ.	-	-	-
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
ον.	οἵτινες	αἵτινες	ἄτινα/ἄττα
γεν.	ῶντινων	ῶντινων	ῶντινων
δοτ.	οἴστισι(ν)	αἴστινας	οἴστισι(ν)
αιτ.	οὔστινας	ἄστινας	ἄτινα/ἄττα
κλ.	-	-	-

Ασκήσεις σχολικού βιβλίου

1. Να τονίσετε και να αναγνωρίσετε γραμματικά τους ρηματικούς τύπους της ευκτικής:

- λατρευοι:
- σαλευοις:
- παιδευοι:
- άλλαξαι:
- έξοργισαις:
- έκπληξαις:
- καλυψαι:

2. Να μεταφέρετε τα παρακάτω ρήματα στο πρόσωπο της ευκτικής ενεστώτα, μέλλοντα και αορίστου που ζητείται:

		Ενεστώτας	Μέλλοντας	Αόριστος
οὔτος	(κινδυνεύω)			
	(βουλεύω)			
ἡμεῖς	(γράφω)			
	(τοξεύω)			

3. Να συμπληρώσετε τους τύπους ευκτικής των χρόνων που λείπουν διατηρώντας το πρόσωπο του τύπου που δίνεται:

Ενεστώτας	Μέλλοντας	Αόριστος
πράττοις		
	κελεύσοιτε	
	συμβουλεύσοιεν	
		φυλάξαμεν

4. Να μετατρέψετε τις παρακάτω ευκτικές ενεστώτας σε ευκτικές αορίστου στον ίδιο αριθμό και στο ίδιο πρόσωπο:-

- οὔτος λατρεύοι:
- οὔτος ἰκετεύσοιεν:

- σὺ ἐρμηνεύεις:
- ἡμεῖς τάττομεν:
- ὑμεῖς θεραπεύετε:

5. Να μεταφράσετε τις φράσεις:

- λύομεν τὸν γρίφον:
- λύωμεν τὸν γρίφον:
- λύοιμεν τὸν γρίφον:

6. Να βρείτε το ρήμα των προτάσεων και να γράψετε στην παρένθεση τους τύπους ευκτικής του ίδιου χρόνου και αριθμού:

- Σωκράτης δὲ διαίτη τὴν ψυχὴν ἐπαίδευσε.
- Ἀγησίλαος βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμισε τὸ τοὺς ἀρχομένους ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν.
- Ὁ πατὴρ ἡμῖν πράττειν τὰ δέοντα συνεβούλευσεν.

7. Να συμπληρώσετε τον κατάλληλο τύπο των αντωνυμιῶν ὅς και ὅστις, ὥστε να συμφωνεῖ με τα ουσιαστικά:

πολίτην		
πόλεων		
γονεῦς		
ἰατροῖς		
ἄνθρωποι		
δῶρον		

Συμπληρωματικές ασκήσεις

1. «Ἄπαντες ἐπιστάμεθα ὅτι Ἀγησίλαος, ὅπου ᾤετο τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν, οὐ πόνων ὑφίετο, οὐ κινδύνων ἀφίστατο, οὐ χρημάτων ἐφείδετο, οὐ σῶμα, οὐ γῆρας προὔφασίζετο, ἀλλὰ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε, τὸ τοὺς ἀρχομένους ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν. Ἐν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος καὶ τότε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ, ὅτι δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων. Τίς γὰρ ἂν ἠθέλησεν ἀπειθεῖν ὄρων τὸν βασιλέα πειθόμενον;»

α. Στο παραπάνω απόσπασμα να βρεθούν τα **ουσιαστικά** της **β' κλίσης**, να **αναγνωριστούν γραμματικά** και να μεταφερθούν στη **δοτική ενικού** και στην **αιτιατική πληθυντικού**.

β. Στο παραπάνω απόσπασμα να βρεθούν τα **ουσιαστικά** της **γ' κλίσης**, να **αναγνωριστούν γραμματικά** και να μεταφερθούν στην **αιτιατική ενικού** και στη **δοτική πληθυντικού**.

γ. **ἀγαθοῦ ἔργου, πλεῖστα ἀγαθὰ, μεγίστοις ὠφελήμασι**: να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις και στους δύο αριθμούς.

δ. **τι, τοῦτο, ἐγὼ, τίς**: να κλιθούν οι **αντωνυμίες** στο γένος που βρίσκονται και στους δύο αριθμούς.

ε. **ἐνόμιζε**: να γίνει **χρονική αντικατάσταση** στην **οριστική**, στην **υποτακτική** και στην **ευκτική**. Να γραφούν τα **απαρέμφατα** και οι **μετοχές όλων των χρόνων**.

στ. **ὢν**: να κλιθεί η **Οριστική, υποτακτική** και **ευκτική ενεστώτα** του τύπου. Να γραφούν το **απαρέμφατο** και η **μετοχή** στον χρόνο που βρίσκεται.

ζ. **τὸν πειθόμενον**: να γραφεί το **β' ενικό** και το **β' πληθυντικό** πρόσωπο του ρήματος στην **οριστική ενεστώτα, παρατατικού, μέλλοντα** και **αορίστου** στη φωνή που βρίσκεται. Να γραφούν τα **απαρέμφατα** και οι **μετοχές** των ίδιων χρόνων.

2. «Ὅς καὶ πρὸς τοὺς διαφόρους ἐν τῇ πόλει ὥσπερ πατὴρ πρὸς παῖδας προσεφέρετο. Ἐλοιδορεῖτο μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασιν, ἐτίμα δ' εἶ τι καλὸν πράττειεν, παρίστατο δ' εἶ τις συμφορὰ συμβαίνοι, ἐχθρὸν μὲν οὐδένα ἠγούμενος πολίτην, ἐπαινεῖν δὲ πάντας ἐθέλων, σῶζεσθαι δὲ πάντας κέρδος νομίζων, ζημίαν δὲ τιθεὶς εἰ καὶ ὁ μικροῦ ἄξιος ἀπόλοιτο».

α. Στο παραπάνω απόσπασμα να βρεθούν τα **ουσιαστικά** της **α'** και **γ'** κλίσης, να **αναγνωριστούν γραμματικά** και να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις στον αριθμό που βρίσκονται.

β. Στα υπογραμμισμένα **επίθετα** του αποσπάσματος να γραφούν οι **πλάγιες πτώσεις** στο γένος που βρίσκονται και στους δύο αριθμούς.

γ. **ὄς**: να κλιθεί η **αντωνυμία** στο γένος που βρίσκεται και στους δύο αριθμούς.

δ. **προσεφέρετο**: να κλιθεί ο τύπος στον χρόνο που βρίσκεται.

ε. **πράττειεν**: να γραφεί το **β'** ενικό και το **β'** πληθυντικό πρόσωπο του ρήματος στην **ευκτική ενεστώτα, μέλλοντα** και **αορίστου** στη φωνή που βρίσκεται. Να γραφούν τα **απαρέμφατα** και οι **μετοχές** των ίδιων χρόνων.

στ. ἐθέλων: να κλιθούν η **οριστική παρατατικού, η υποτακτική και η ευκτική ενεστώτα** του τύπου.

ζ. σώζεσθαι: να γραφεί το γ' ενικό και το γ' πληθυντικό πρόσωπο του ρήματος στην **οριστική ενεστώτα, παρατατικού, μέλλοντα και αορίστου** στη φωνή που βρίσκεται. Να γραφούν τα **απαρέμφρατα** και οι **μετοχές** των ίδιων χρόνων.

3. «Ἄπαντες ἐπιστάμεθα ὅτι Ἀγησίλαος, οὐ πόνων ὑφίετο, οὐ κινδύνων ἀφίστατο, οὐ χρημάτων ἐφείδετο, οὐ σώμα, οὐ γῆρας προῦφασίζετο... ἀλλὰ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε...»

Στο παραπάνω απόσπασμα να βρεθούν οι **προτάσεις**, να **αναγνωριστούν συντακτικά** (κύριες-δευτερεύουσες) και να γίνει συντακτική αναγνώριση των **κύριων όρων** τους.

4. «ὅπου ᾤετο τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν».

ὠφελήσειν: να αναγνωριστεί συντακτικά (ειδικό-τελικό) το απαρέμφατο, να βρεθεί το υποκείμενό του (**ταυτοπροσωπία – ετεροπροσωπία**) και να **μεταφραστεί** στα νέα ελληνικά.